

KEY FEATURES OF DIGITALIZATION IN SOCIAL DEVELOPMENT

M. Kh. Tillavoldiyeva

Associate Professor

Nizami Tashkent State Pedagogical University of Uzbekistan

Tashkent, Uzbekiston

ABOUT ARTICLE

Key words: digitization, Social Development, Information and communication, social, spiritual, economic-stability, natural and geographical omill.

Abstract: this article focuses on the fact that digitization of social progress is becoming an important factor in modern updates. Also, the issues of economic-stability, ensuring social well-being, the widespread introduction of digitization on all fronts in order to further increase the standard of living of the population were taken from the philosophical line.

Received: 25.12.25

Accepted: 26.12.25

Published: 27.12.25

IJTIMOYIY TARAQQIYOTDA RAQAMLASHTIRISHNING ASOSIY XUSUSIYATLARI

M.X Tillavoldiyeva

Nizomiy nomidagi O'zbekiston Milliy

pedagogika universiteti dotsenti

Toshkent, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: Raqamlashtirish, ijtimoiy taraqqiyot, axborot-kommunikatsiya, ijtimoiy, ma'naviy, iqtisodiy-barqarorlik, tabiiy va geografik omill.

Annotatsiya: Ushbu maqolada ijtimoiy taraqqiyotni raqamlashtirish- zamonaviy yangilanishlarning muhim omiliga aylanib borayotganligiga etibor qaratildi. Shuningdek, iqtisodiy-barqarorlik, ijtimoiy farovonlikni ta'minlash, aholi turmush darajasini yanada oshirish uchun barcha jabhaga raqamlashtirishni keng joriy etish masalalari falsafiy jixatdan taxlil etildi.

ОСНОВНЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЦИФРОВИЗАЦИИ В СОЦИАЛЬНОМ РАЗВИТИИ

М. Х. Тиллаволдиева*Доцент**Узбекский национальный педагогический университет имени Низами
Ташкент, Узбекистан*

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: цифровизация, социальный прогресс, информационная коммуникация, социальная, духовная, экономическая устойчивость, природный и географический фактор.**Аннотация:** В этой статье основное внимание уделяется оцифровке социального прогресса, который становится важным фактором современных обновлений. Философски проанализированы также вопросы обеспечения экономической стабильности, социального благополучия, широкого внедрения цифровизации по всем направлениям для дальнейшего повышения уровня жизни населения.

Kirish. Insoniyat hozirga qadar boshidan kechirgan davrlardan tubdan farq qiladigan o‘ta shiddatli va murakkab bir zamonda yashash bosqichiga o‘tdi. Raqamlashtirilgan jamiyat yoki raqamli texnologiyalar nomi bilan atalayotgan bu sharoitda iqtisodiy-siyosiy, ma’naviy-madaniy-axloqiy aloqalar intensiv tus olmoqda. Jamiyat yuksak darajada rivojlanmasin, uning ehtiyojlari ham shunchalik oshib boradi. Raqamlashtirishni hayotimizga tobora tez va chuqur kirib kelayotganining asosiy omili va sababi xususida fikr yuritganda, shuni ob’ektiv tan olish kerak -bugungi kunda har qaysi davlatning taraqqiyoti va ravnaqi nafaqat yaqin va uzoq qo‘shnilar, balki jahon miqyosida boshqa mintaqa va hududlar bilan shunday va uning g‘oyaviy-mafkuraviy jarayonlar bilan bog‘liqligi chambarchas bog‘lanib boryaptiki, biron mamlakatning bu jarayondan chetda turishi ijobiy natijalarga olib kelmasligini tushunish, anglash qiyin emas .

Shu nuqtai-nazardan yurtimizda iqtisodiy-barqarorlik, ijtimoiy farovonlikni ta’minlash, aholi turmush darajasini yanada oshirish uchun barcha jabhaga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish, eng avvalo, sohaning ijtimoiy, ma’naviy, axloqiy asoslarini shakllantirishga e’tibor qaratilmoqda.

Adabiyotlar sharxi. Shu o‘rinda ta’kidlash joizki, insoniyatning yuksak darajada to‘kin, farovon yashashini ta’min etuvchi tabiiy-geografik omillar inson xohish istagicha emas, balki o‘z holicha mavjud. Bu omillar farovon turmushning o‘ziga xos muhim sharti bo‘lib, yuzida davlatlar, saltanatlar tashkil topganidan beri bu borada ustunlik qilish uchun, o‘ziga xos qulayliklarga erishish uchun kurashlar muttasil davom etib kelmoqda. Aslida, bu insoniyat taraqqiyotining mazmuni, uning hayot kechirish qonuniyati va falsafasi hisoblanadi.

Ijtimoiy raqamli rivojlantirish borasidagi yangicha qarashlar va ijtimoiy-madaniy omillarining demokratik qadriyatlarga muvofiq yuksaltirishdagi ahamiyatiga oid konseptual g‘oyalar, Normativ-huquqiy hujjatlar, xorij tadqiqotchilari va faylasuflar tomonidan chuqurroq

taxlil etilganligini kuzatishimiz mumkin. Bu o'rinda S.Smironova, O.Pikuleva va A.Marey kabi olimlarni alohida ta'kidlash lozim. Mavzuga doir jahon manbalarini o'rganish, atrofimizdagi real voqealarni kuzatish - raqamlashtirishning jahon mamlakatlarga o'tkazayotgan ta'siri ham turlicha ekanligini ko'rsatmoqda. Bu hol dunyo mamlakatlarining siyosiy, iqtisodiy, axborot, ma'naviy salohiyatlari qanday ekani bilan bog'liq [3].

Tadqiqot metodologiyasi. O'zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev asarlarida, shuningdek, metodologik ahamiyatga molik nashrlarda keng ochib berilgan.[1]. Aynan shu jarayonni chuqurroq tahlil etish orqaligina o'zimiz uchun to'g'ri yo'l tanlashimiz va qarorlar qabul qilishimiz uchun imkoniyat yaratishimiz mumkin. Demak, raqamlashtirilayotgan, Yangilanayotgan O'zbekiston ijtimoiy taraqqiyotiga erishish va mustahkamlash uchun kurashning yangicha yo'llari va vositalarini izlab topish zarurati paydo bo'lmoqda.

Davlatimiz rahbari belgilab bergan bu ulug'vor maqsad asosida xalqimiz yangidan-yangi islohotlarning haqiqiy muallifiga aylanib bormoqda. Bu masala bo'yicha Prezident Sh.Mirziyoyev asarlarida ilgari surilgan fikrlar nazariy va metodologik asos bo'ladi, albatta.

Natijalar. Mamlakatimizning jahon maydonida olib borayotgan tashqi siyosati islohotlari ko'proq samara va muvaffaqiyat keltirishini istasak, raqamli texnologiya mohiyati, yo'nalishlari, xususiyatlari va milliy taraqqiyotga ta'sirini chuqurroq tadqiq va tahlil qilish zarur.

Jumladan: Birinchidan - Raqamlashtirish jarayoni tobora xalqlar va millatlarning turmushiga chuqurroq kirib bormoqda va buning oqibatida jamiyat raqamlashtirilmoqda. Oqibatda xalqlar va millatlar hayotiga texnika, fan va texnologiya yutuqlari bilan bir qatorda, rivojlangan mamlakatlarning axloqiy va ma'naviy qadriyatlari ham kirib kelmoqda. Buning natijasida milliy dunyoqarash va millat qadriyatlariga munosabat masalasi ham o'zgarib bormoqda.

Ana shu jarayonning oldi olinmas ekan, istiqbolda ijtimoiy taraqqiyot xavf ostida qolishi va pirovard natijada millatlar taqdiri tanazzulga yuz tutishi mumkinligidan ko'z yumib bo'lmaydi.

Ikkinchidan - Jahondagi rivojlangan mamlakatlar tajribalari ko'rsatmoqdaki, jamiyat ijtimoiy taraqqiyoti inson omili bilan chambarchas bog'liq. Ammo, ijtimoiy taraqqiyot bilan inson har doim ham o'zaro uyg'un holda rivojlanmagan. Ayrim mamlakatlar ijtimoiy hayoti yuksak taraqqiy qilgan bir sharoitda madaniyati nisbatan orqada qolgan. Bu hol, bir tomondan, inson bilan jamiyat o'rtasida o'zaro begonalashuvni, ikkinchi tomondan, axloqiy inqirozni keltirib chiqarmoqda. Mazkur salbiy jarayonning oldini olish jahon miqyosidagi dolzarb muammoga aylandi.

Ucninchidan - Ob'yektiv tan olish kerak-bugungi kunda har qaysi davlatning taraqqiyoti va ravnaqi nafaqat yaqin va uzoq kishilar, balki jahon miqyosida boshqa mintaq va xududlar bilan shunday chambarchas bog'lanib bormoqdaki, biror mamlakatning bu jarayondan chetda turishi ijobiy natijalarga olib kelmaganligini tushunish, anglash qiyin emas. [2]

Demak, bu jarayon Raqamlashtirilayotgan va Yangilanayotgan O'zbekistonga ham o'z ta'sirini o'tkazmasdan qolmaydi. Jamiyatni raqamlashtirish yana shunday jarayonki, uni chuqur o'rganmaslik, undan foydalanish strategiyasi, taktikasi va texnologiyasini ishlab chiqmaslik mamlakat iqtisodi va madaniyati, ma'naviyatini tog'dan tushayotgan shiddatli daryo oqimiga boshqaruvsiz qayiqni topshirib qo'yish bilan barobardir, deya ta'riflash uchun mubolog'a bo'lmaydi. Buning uchun, eng avvalo, bizning fikrimizcha, ijtimoiy taraqqiyot, raqamlashtirish, raqamli savodxonlik, raqamli axloqiy aksiologik madaniyat va raqamli ta'lim tushunchalarini, ularning ma'no-mazmunini tushunib yetish zaruriyati yuzaga keladi.

Muxokama. Bizningcha - Raqamlashtirishni davlatlarning, turli millatning mustaqil sub'yekt sifatida saqlanib qolish jarayoniga o'tkazayotgan salbiy ta'siri bugunning o'zida sezila boshladi.[4] Biz buni bugungi kun real voqealikdagi amaliyot orqali guvohi bo'lmoqdamiz. Ayrim mamlakatlar o'rtasidagi separatizmni avj olishi, jumladan, milliy nizolarni avj olayotganligi, oqibatda esa, minglagan yosh go'daklar, insonlar nobud bo'layotganligi fikrimiz isbotidir. Dunyoda yuz berayotgan shiddatli jarayonlarning har bir mamlakatga o'tkazayotgan salbiy ta'sirini kamaytirish va ijobiy ta'sirini kuchaytirish uchun shu hodisaning mohiyatini chuqurroq anglash, uning xususiyatlarini o'rganish lozim. Bu hodisani chuqur o'rganmay turib, unga moslashish, uning yo'nalishini tegishli tarzda o'zgartirish mumkin emas [5]. Jamiyatni raqamlashtirish yana shunday jarayonki, uni chuqur o'rganmaslik, undan foydalanish strategiyasi, taktikasi va texnologiyasini ishlab chiqmaslik mamlakat iqtisodi va madaniyati, ma'naviyatini tog'dan tushayotgan shiddatli bir daryodir.

Xulosa umuman olganda, ushbu qarashlar nuqtai-nazaridan, maqola Ijtimoiy taraqqiyotda raqamlashtirishning asosiy ustuvor yo'nalishlari masalasiga o'rin ajratildi. Bugungi kunda ijtimoiy-siyosiy qarashlarimizda yangicha tafakkur va shunga muvofiq turmush tarzi shakllanib bormoqda. Shu jihatdan olib qaraganda, raqamlashtirish sharoitida ijtimoiy taraqqiyot va axloqiy yuksalish o'rnini oshib borayotganligiga e'tibor qaratish va milliy taraqqiyotga erishishda raqamli ilm-fanni takomillashtirish - eng ustuvorlik kasb etmog'i, shubhasiz. Bunga esa islohotlarni joriy etilishi va hayotga tadbiiq etilishi orqaligina erishish mumkinligini qayd etish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining 2002 yil 6 iyundagi "Komputerlashtirishni yanada rivojlantirish va axborot kommunikasiya texnologiyalarini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori.
2. Tillavoldiyeva.M.X. Raqamli madaniyatni shakllantirish davr talabi. Iqtisod va zamonaviy texnologiya milliy jurnali. Toshkent-2023.
3. Tillavoldiyeva M. Raqamli texnologilar sharoitida ijtimoiy fanlarni o'qitilishining ayrim jihatlari.Toshkent-2023yil. TAQU. Ilmiy konferensiya materiallari.
4. Брусиловский П.Л. Интеллектуальные обучающие системы. // Информатика. Наука-технический сборник. Киев, 1990. № 2
5. Рахимов Н.О. Интеллектуал ўқитиш тизимларида билимларни ифодалаш моделлари // ТАТУ хабарлари. – Тошкент. №4. 2010. 64-68 б.